

виконавця злочину до виконання суспільно небезпечних діянь. Проведено відмежування посереднього виконавця злочину, який використовує для вчинення злочину інших осіб, що відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне, та діє разом з організатором, підбурювачем або пособником.

Ключові слова: виконавець, підбурювач, співучасть у злочині, способи підбурювання, кваліфікація, призначення покарання.

Резюме

Харко Д. М. Отдельные вопросы отграничения исполнителя преступления от подстрекателя к преступлению.

В статье рассматриваются проблемы отграничения исполнителя преступления от подстрекателя к преступлению. Обосновывается точка зрения, что важное значение для этого имеют объективные признаки соответствующих видов соучастников. Доказано, что с учетом характера развития причинной связи при соучастии в преступлении, действия подстрекателя во времени всегда предшествуют общественно опасному деянию исполнителя преступления. На основе законодательного формулирования подстрекателя к преступлению в ч. 4 ст. 27 УК Украины констатировано, что подстрекатель с целью склонения исполнителя к совершению преступления может использовать уговоры, подкуп, угрозы, принуждение или другие способы. При этом другой способ может заключаться в совершении различных действий, направленных на склонение исполнителя преступления к совершению общественно опасных деяний. Проведено отграничение посредственного исполнителя преступления, который использует для совершения преступления других лиц, в соответствии с законом не подлежащих уголовной ответственности за содеянное, и действует вместе с организатором, подстрекателем или пособником.

Ключевые слова: исполнитель, подстрекатель, соучастие в преступлении, способы подстрекательства, квалификация, назначение наказания.

Summary

Harco D. Selected issues of delimitation of the perpetrator of the crime instigator.

The article deals with the problem of separating the perpetrator of the crime instigator. Substantiates the view that it was important to have objective evidence of the appropriate types of partners. It is proved that, given the nature of the development of causation complicity in the crime, the instigator of the action in time is always preceded by a socially dangerous act of the perpetrator. Formulation of legislative instigator to the crime in Part 4 of Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine stated that the instigator with a view to persuade the Executive to commit a crime can use persuasion, bribery, threats, coercion or other means. While another method may be committing various actions to the decline of the perpetrator to perform socially dangerous acts. Conducted delimitation mediocre perpetrator who uses to commit the crime of others, in accordance with the law are not subject to criminal liability for their actions and acts together with the organizer, instigator or accomplice.

Key words: performer, instigator, complicity in the crime, methods of incitement, qualifications, sentencing.

Отримано 19.11.2013

УДК 343.137

I. В. ЧЕРНИЧЕНКО

Ірина Василівна Черниченко, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ

Впровадження і застосування інноваційних технологій, у тому числі й відеоконференції, має відповідати завданням і засадам кримінального провадження, гарантіям забезпечення прав його учасників. Питання про процесуальні засади використання відеоконференції виникло у зв'язку з ратифікацією Україною Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 р.. Статтею 9 цього документу передбачено, що держава погоджується забезпечити провадження допиту в режимі відеоконференції за умови, що це не суперечить основним принципам її законодавства¹. І хоча відеоконференція вже була предметом наукового аналізу таких вчених, як А. Г. Волеводз, П. В. Волосюк, Т. С. Гавриш, В. Т. Малярєнко, М. І. Пашковський, А. С. Сизоненко, М. І. Смирнов та інших, на сьогодні відсутнє комплексне дослідження особливостей реалізації засад кримінального провадження, які мають безпосереднє відношення до специфіки застосування цієї технології. У зв'язку з цим необхідно детально їх окреслити.

У системі засад кримінального провадження розрізняють конституційні, які мають особливе політико-юридичне значення і передбачені ч. 3 ст. 129 Конституції України, та спеціальні, передусім закріплені у КПК України. М. М. Михеєнко, В. Т. Нор і В. П. Шибіко поділяють їх на організаційні, організаційно-функціональні та кримінально-процесуальні або функціональні².

І. С. Гриценко, М. А. Погорецький вважають за доцільне виділяти інституційні засади (визначають організацію судової системи); організаційно-функціональні (такі, що поєднують критерії організації і функ-

ціонування суду); функціональні (визначають процесуальний порядок і правила здійснення правосуддя); спеціальні (стосуються сфери кримінального процесу)³.

Передбачені ст. 129 Конституції України та ст. 7 КПК України основоположні засади кримінального провадження тісно пов'язані між собою, обумовлюють одна одну, утворюють єдину систему та діють на всіх стадіях. Тому, не випадково у КПК України вони вперше закріплені в окремій главі, а їх зміст розкривається в ст.ст. 8–29 Кодексу.

Під час застосування відеоконференції під впливом таких факторів, як швидкість, простота, процесуальна економія, деякі засади видозмінюються, не втрачаючи при цьому свого процесуального характеру.

На думку окремих авторів, переосмислення, насамперед, потребує *засада безпосередності дослідження показань, речей і документів*⁴. Як зазначає М. І. Пашковський, особливість відеоконференції обумовлена більшою відстороненістю віддаленого учасника від участі у процесуальній дії. Спостерігати за судовим засіданням по монітору та приймати у ньому безпосередню участь звісно не одне й те ж, адже частина інформації, перш за все невербальної, може залишитися поза увагою, а поведінка віддаленого учасника не достатньо відобразитися засобами зв'язку⁵.

Вперше апробований у Німеччині в 1995 р. допит за допомогою технічних засобів осіб, до яких застосовувалися заходи безпеки, спочатку теж викликав неоднозначну реакцію. Противники так званої «майнцівської моделі» вважали, що така процедура суперечить засаді безпосередності дослідження доказів, бо всі нюанси поведінки під час давання показань, наприклад, плаче свідок, пітніє, рухає руками, зволікає з відповідями при обговоренні окремих тем, дивиться крадькома на обвинуваченого, при відеотрансляції зводяться до мінімуму. Прихильники ж моделі звертали увагу на те, що саме невпевнені та залякані свідки часто не дають об'єктивні показання в умовах традиційного судового розгляду⁶.

Питання про безпосередність дослідження показань, речей і документів законодавчо врегульовано для судових стадій. Відповідно до ст. 23 КПК України суд досліджує докази безпосередньо, а показання учасників кримінального провадження отримує усно. Не можуть бути визнані доказами відомості, які не були предметом безпосереднього дослідження суду, крім випадків, передбачених КПК України⁷.

Наведена норма є зверненою до суду вимогою закону особисто допитати обвинувачених, потерпілих, свідків, експерта, оглянути речові докази, оголосити документи, провести пред'явлення для впізнання, огляд місця події тощо. Це правило забезпечує пряме, вільне від суб'єктивного впливу органів досудового розслідування сприйняття всіх обставин кримінального провадження його учасниками (перш за все судом).

Вимога безпосередності дослідження доказів невідповідно адресована тільки суду, оскільки під час досудового розслідування вона реалізується частково. Адже, слідчий, щоб не порушити строки, передбачені ст. 219 КПК України, може паралельно розслідувати декілька кримінальних проваджень. Слідчий, прокурор мають право своєю постановою доручити проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій іншому органу досудового розслідування (ч. 6 ст. 218 КПК України). Якщо розслідування здійснюється слідчою групою, то усі процесуальні документи складає від свого імені той слідчий, який приймає рішення або провів слідчу дію, а підсумкові документи (повідомлення про підозру, обвинувальний акт тощо) складаються від імені старшого слідчої групи. У такому випадку керівнику органу досудового розслідування доводиться приймати рішення на підставі протоколів, складених іншими слідчими. Для вирішення цієї ситуації законодавець передбачив можливість проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції.

При традиційному виконанні запитів (доручень, клопотань) про надання міжнародної правової допомоги вимога ст. 23 КПК України про безпосередність і усність дослідження доказів судом не реалізується взагалі. Слідчий, прокурор, слідчий суддя та суд запитуючої держави зобов'язані використовувати в кримінальному провадженні докази, які отримують від уповноважених органів запитованої держави. При проведенні процесуальних дій у режимі відеоконференції такої ситуації можна уникнути, оскільки суд чи орган досудового розслідування сам безпосередньо здійснює допит особи, яка знаходиться за кордоном.

Безпосередність дослідження доказів як основоположна засада реалізується на деяких стадіях та щодо окремих процесуальних дій з певними особливостями. Наприклад, суд має право: 1) визнати недоцільним дослідження доказів щодо тих обставин, які ніким не оспоруються, якщо проти цього не заперечують учасники провадження (ч. 3 ст. 349 КПК України); 2) доручити органу досудового розслідування провести певні слідчі дії (ч. 3 ст. 333); 3) у передбаченому законом випадку за відсутності учасників провадження розглянути обвинувальний акт щодо вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду (ст. 381).

Відповідно і застосування відеоконференції є тим випадком, передбаченим КПК України, коли суд може прийняти як доказ показання осіб, які особисто у судовому засіданні не присутні. Застосування цієї телекомунікаційної технології дає можливість у режимі реального часу спостерігати за проведенням процесуальної дії, фізичним і емоційним станом особи, тобто повністю забезпечує аудіовізуальний контакт суддів та учасників провадження з особою, яка бере участь у проведенні процесуальної дії дистанційно⁸.

Безумовно, для цього необхідно організувати відеоконференцію таким чином, щоб було видно не тільки осіб, які беруть у ній участь, а й все приміщення, де вони знаходяться, з метою спостереження за їх реакцією⁹. В іншому випадку, сторона захисту може заперечити отримані докази, поставивши їх під сумнів через можливий вплив на допитуваного (так званий вплив «за кадром»)¹⁰. При цьому суд, як і при особистому спілкуванні, зможе врахувати практично всі нюанси поведінки учасників процесуальної дії, адже має змогу бачити і чути їх, оцінювати відповіді на питання, розглядати заяви, клопотання, досліджувати обставини, які підлягають доказуванню тощо.

Інформація, що надходить від допитуваного, за характером вираження може бути змістовною (відомості, які повідомляються); паралінгвістичною (жести, міміка, рухи тіла, звукові явища, які супроводжують мову); мімічною (мімічні прояви, безпосередньо не пов'язані з мовою); конклюдентною (рухи, вказівка на що-небудь); такою, що відображає психофізіологічні реакції (почервоніння або збліднення шкіри обличчя, тремтіння рук, спітніння тощо)¹¹. У криміналістичній теорії зазначається необхідність спостереження за поведінкою та психофізіологічними реакціями. І хоча ці зовнішні прояви не мають доказового значення, вони виконують орієнтуючу функцію, яка відображає динаміку стану допитуваного, різне реагування на те чи інше запитання або пред'явлений доказ¹².

Тому, отримання доказів за допомогою відеоконференції у передбачених законом випадках є альтернативою звичайному способу їх одержання, що надає можливість слідчому, прокурору, слідчому судді, суду безпосередньо спостерігати за поведінкою учасника процесуальної дії, його емоціями, жестами, виразом обличчя, голосом, реакцією на поставлені запитання, вазомоторами (реакціями організму, які не піддаються вольовому контролю людини або підсвідомості)¹³. Це сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню і судовому розгляду, дослідженню всіх обставин кримінального провадження.

Сабіна Браун та Джудіт Тейлор, які досліджували застосування відеоконференції у кримінальному провадженні в рамках проекту, що фінансувався Генеральним директором з питань правосуддя Європейської комісії, вказують, що проведення процесуальних дій у такому режимі передбачає пряме живе зображення, звук і безпосередній зв'язок між сторонами, які хоча й не знаходяться в одному приміщенні, але можуть чути, бачити один одного і ставити питання в режимі реального часу¹⁴. У зв'язку з цим доцільно зазначити, що з числа опитаних респондентів 75 % суддів апеляційного суду Закарпатської, Івано-Франківської області та Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області також вважають, що засада безпосередності дослідження доказів під час застосування відеоконференції не порушується.

Використання відеоконференції також не входить у суперечність із засадою *змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості*, закріпленою в п. 4 ч. 1 ст. 129 Основного Закону та п. 15 ч. 1 ст. 7 КПК України.

Традиційно наука кримінального процесу виділяє у структурі змагальності три основні властивості: 1) чітке розмежування функцій державного обвинувачення, захисту і судового розгляду; 2) рівність сторін у процесуальних правах для здійснення своїх функцій; 3) особлива роль суду в провадженні як об'єктивного та неупередженого суб'єкта¹⁵.

КПК України запровадив принципово новий підхід до ролі та повноважень суду в змагальному кримінальному судочинстві. Як зазначає О. Г. Яновська, активність сторін як елемент принципу змагальності має і зворотній бік – пасивність суду як суб'єкта процесу доказування¹⁶. Суд є об'єктивним і неупередженим у дослідженні доказів та не виступає на стороні обвинувачення або захисту. Разом із тим, за власною ініціативою суд має право доручити проведення експертизи (ч. 2 ст. 332 КПК України); викликати експерта для допиту для роз'яснення висновку (ч. 1 ст. 356) тощо.

Аналіз ч. 3 ст. 323, ч. 3 ст. 336 КПК України та п. 3.2.3 Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження) дає підстави для висновку, що при застосуванні відеоконференції її учасникам повинна бути забезпечена можливість чути та бачити хід процесуальної дії, в якій вони беруть участь, ставити запитання і отримувати на них відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати обов'язки, передбачені законом. Відеоконференція не порушує, а навпаки, сприяє реалізації встановленого п. d ч. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та п. 1 ч. 4 ст. 42 КПК України права конфронтації. Про це, зокрема, зазначається в рішенні ЄСПЛ у справі «Жуковський проти України»¹⁷ від 3 березня 2011 р.

Конституційним Судом РФ також сформульовано правову позицію, згідно з якою при використанні судом цієї інноваційної технології для надання можливості учаснику провадження ознайомитися з матеріалами справи і довести до відома суду свої доводи, так само як і при особистій його участі, забезпечується право на судовий захист, дотримання принципів змагальності та рівноправності сторін¹⁸.

Твердження про те, що засада змагальності при застосуванні відеоконференції не порушується, підтримується більшістю, а саме 53,8 % опитаних адвокатів Івано-Франківської та Закарпатської областей.

Враховуючи викладене, проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції не може тлумачитися як обмеження прав учасників. Навпаки, ця технологія забезпечує можливість особам за сприяння суду чи органу досудового розслідування за місцем їх фактичного перебування брати участь у проведенні процесуальних дій, дослідженні доказів, висловлювати свою думку з розглянутих питань, заявляти клопотання, подавати докази тощо. Крім того, відсутність учасника кримінального провадження в залі судового засідання чи органі досудового розслідування може бути компенсована участю його захисника і законного представника.

Питання про співвідношення відеоконференції з засадою гласності та відкритості вирішено 4 липня 2012 р. шляхом доповнення ст. 11 «Гласність і відкритість судового процесу» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» частиною 5, яка передбачає, що учасникам судового процесу на підставі рішення суду забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про її проведення, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення¹⁹.

Найбільшому сумніву піддається можливість забезпечення під час відеоконференції права на захист, передбаченого ст. 20 КПК України. На це вказується, зокрема, ініціаторами проекту Закону України «Про

внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо скасування відеоконференцій» від 15 лютого 2013 р. № 2305²⁰.

Забезпечення права на правову допомогу є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й гарантією дотримання Україною міжнародно-правових зобов'язань відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 р. (ч. 1 ст. 11), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (п.п. b, c ч. 3 ст. 6), Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. (ч. 3 ст. 2, п. d ч. 3 ст. 14).

Будь-яка особа на території України має право на правову допомогу адвоката під час допиту його як свідка або у випадку виклику до державних органів для надання пояснень, а також право вільно обирати адвоката як свого представника чи захисника в державних органах. Таке рішення оприлюднив Конституційний Суд України у справі за конституційним зверненням громадянина І. В. Голованя щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Основного Закону (справа про право на правову допомогу).

Правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може включати консультації, роз'яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, захист від обвинувачення тощо. Вибір форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати.

Конституційний Суд України в своєму рішенні роз'яснив, що положення ч. 1 ст. 59 Конституції – «кожен має право на правову допомогу» – необхідно розуміти як гарантовану державою можливість будь-якій особі, незалежно від характеру її правовідносин із державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами, вільно, без неправомірних обмежень отримувати допомогу з юридичних питань в обсязі та формах, як вона того потребує²¹.

Таким чином, закріпивши право на правову допомогу, конституційний припис «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» за своїм змістом є загальним і стосується не лише підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, а й свідка, інших фізичних осіб, яким гарантується вільний вибір захисника з метою захисту прав та законних інтересів.

Засада забезпечення права на захист в повній мірі реалізується під час проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції. Особа сама визначає, де повинен знаходитися її захисник. А у випадку, коли адвокат перебуває в залі судового засідання, то суд зобов'язаний забезпечити їм можливість конфіденційного спілкування. Крім того, якщо в обвинуваченого два захисники, то один із них може бути в залі судового засідання, а інший – поруч зі своїм підзахисним.

Всебічний розгляд інших засад кримінального провадження, передбачених ст. 17 КПК України, таких як: верховенство права; законність; рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; презумпція невинуватості; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; мова, якою здійснюється кримінальне провадження, тощо, дає підстави стверджувати, що вони також дотримуються при застосуванні відеоконференції.

Резюмуючи викладене, можна з упевненістю стверджувати, що незважаючи на певні особливості, які притаманні проведенню процесуальних дій у режимі відеоконференції, всі засади кримінального провадження, передбачені КПК України, при її застосуванні реалізуються в повній мірі.

¹ Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах. Міжнародний документ від 8 листопада 2001 р. : за станом на 1 черв. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_518

² Михеєнко М. М., Нор В. Т. Шибіко В. П. Кримінальний процес України : Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко. – К. : Либідь, 1999. – С. 37.

³ Гриценко І. С., Погорєцький М. А. Право на справедливий суд / І. С. Гриценко, М. А. Погорєцький // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – № 91. – С. 4 – 5.

⁴ Див. : Вяткин Ф., Зильберман С. Высокие технологии в организации работы судов / Ф. Вяткин, С. Зильберман // Российская юстиция. – 2003. – № 6. – С. 65 ; Кокотова Е. И. Правовое регулирование применения информационных технологий в судах общей юрисдикции : дис. ... канд. юрид. наук 12.00.04 / Кокотова Евгения Игоревна. – М., 2009. – С. 52 ; Смирнов М. И. Особенности надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах з використанням методу відеоконференцзв'язку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Смирнов Максим Іванович. – К., 2005. – С. 140 ; Виляк О. И. Проблемы применения арбитражного процессуального законодательства, регулирующего использование видеоконференц-связи / О. И. Виляк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.4aas.arbitr.ru/sites/4aas.arbitr.ru/files/doc/01.Виляк%20О%20И%20%20ВКС.doc>

⁵ Пащковський М. І. Особливості доказування у кримінальних справах, пов'язаних з наданням міжнародної правової допомоги : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Пащковський Микола Іванович. – К., 2003. – С. – 135.

⁶ Сумин С. А., Федотов И. С. Тенденции совершенствования процессуальной деятельности по обеспечению защиты участников уголовного судопроизводства на основе видеоконференцсвязи : проблемы международной унификации и национального развития / С. А. Сумин, И. С. Федотов // Вестник Воронежского государственного университета. – 2012. – № 1 (12). – С. 484.

⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI : за станом на 22 січ. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

⁸ Литвишко П. Применение систем видеоконференц-связи при оказании международной правовой помощи по уголовным делам / П. Литвишко // Законность. – 2007. – № 7. – С. 32.

⁹ Волосюк П. В. Международное сотрудничество в уголовном судопроизводстве : Учебное пособие. – Ставрополь : СГУ, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/902733/>

¹⁰ Смирнов М. Процесуальні особливості застосування нових форм взаємної правової допомоги по кримінальних справах / М. А. Смирнов // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 1 – 2 (9–10). – С. 229 ; Смирнов М. А. Особливості і процедурні питання провадження процесуальних дій за допомогою відеоконференцз'язку у сфері міжнародного співробітництва / М. А. Смирнов // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 3 (11). – С. 212.

¹¹ Криміналістика : питання і відповіді : навч. посібник / [А. В. Кофанов, О. В. Кобилянський, Я. В. Кузьмичов та ін.]. – К. : Центр учбової літ., 2011. – С. 208–209.

¹² Шепітько В. Ю. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Ю. Шепітько. – К. : Ін Юре, 2010. – С. 241.

¹³ Сизоненко А. С. Використання доказів, отриманих на території інших країн, в кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Сизоненко Антон Степанович. – К., 2004. – С. 114.

¹⁴ Sabine Braun and Judith L. Taylor Videoconference and Remote Interpreting in Criminal Proceedings / Guildford : University of Surrey. AVIDICUS. 2011. P. 11, 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&ved=0CEIQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.videoconferenceinterpreting.net%2FBraunTaylor2011%2F00_Braun_Taylor_2011_ToC.pdf&ei=ZLfeUsyTAan-4QT_8oGYDw&usg=AFQjCNE5y845m_XaDDSlpo0lg3e4alTCiQ&sig2=45gBLUX3SyJ_O6AUuhHrg&bvm=bv.59568121,d.bGE

¹⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – С. 72–73. – ISSN 978-966-458-410-1. – ISSN 978-966-458-411-8 (Т. 1).

¹⁶ Яновська О. Г. Роль суду в змагальному кримінальному судочинстві / О. Г. Яновська // Часопис Національної академії внутрішніх справ : наук. журнал. – 2013. – № 1. – С. 88.

¹⁷ Справа «Жуковський проти України» (Заява № 31240/03). Страсбург, 3 березня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SOO00246.html

¹⁸ Определение Конституционного Суда Российской Федерации «По жалобе гражданина Давыдова Андрея Станиславовича на нарушение его конституционных прав частью третьей статьи 376 Уголовно-процессуального кодекса Российской Федерации» от 16 ноября 2006 г. № 538-О [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=66313>

¹⁹ Закон України «Про судоустрій і статус суддів» : за станом на 12 червня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2453-17?nreg=245317&find=1&text=%E2%B3%E4%E5%EE&x=0&y=0#w11>

²⁰ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо скасування відеоконференцій» від 15 лютого 2013 р. № 2305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45773

²¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 р. № 23-рп/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09/paran54#n54>

Резюме

Черниченко І. В. Особливості реалізації окремих засад кримінального провадження України під час застосування відео конференцій.

У статті окреслено особливості реалізації окремих засад кримінального провадження, які мають безпосереднє відношення до специфіки застосування відеоконференцій, а саме: безпосередність дослідження показань, речей і документів, змагальність сторін та свободу в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, гласність і відкритість, забезпечення права на захист.

Ключові слова: відеоконференція, засади кримінального провадження, безпосередність, право на захист, змагальність.

Резюме

Черниченко И. В. Особенности реализации отдельных принципов уголовного судопроизводства Украины при применении видеоконференции.

В статье обозначены особенности реализации отдельных принципов уголовного судопроизводства, которые имеют непосредственное отношение к специфике применения видеоконференции, а именно: непосредственность исследования показаний, вещей и документов, состязательность сторон и свобода в представлении ими суду своих доказательств и в доказывании перед судом их убедительности, гласность и открытость, обеспечение права на защиту.

Ключевые слова: видеоконференция, принципы уголовного судопроизводства, непосредственность, право на защиту, состязательность.

Summary

Chernichenko I. Realization features of certain principles of criminal proceedings of Ukraine during the videoconference use.

This article outlines the realization features of certain principles of criminal proceedings, which are directly related to the specific of videoconference application, namely immediacy research of evidence, objects and documents, adversarial procedure and party's freedom in court filing the evidence and proving before the court their credibility, transparency and openness, the right to protection.

Key words: videoconference, principles of criminal proceedings, immediacy, the right to defense, adversarial.

Отримано 28.11.2013